
The Antiphysical Review

Founded and Edited by M. Apostol

122 (2005)

ISSN 1453-4436

Scrisori intre prieteni

M. Apostol

Department of Theoretical Physics, Institute of Atomic Physics,
Magurele-Bucharest MG-6, POBox MG-35, Romania
email: apoma@theory.nipne.ro

Solutia belgiana (universitarii isi adauga la pensie diferenta de salariu)

"Solutia belgiana" am propus-o eu de mult in universitatile si cercetarea din Romania, fara nici un efect. Nu c-as avea orgolii de paternitate, dar ca dovada ca si noi putem gasi solutii. De altfel am vazut multe solutii rezonabile venind de la noi, din tara. Nici un guvern nu vrea insa sa le adopte, nici sa ne asculte macar. Poate ai nostri or s-o valideze pe asta cu pensiile, acum cind vine din Belgia. Singura diferenta ar fi ca "diferenta" nu este de 15-20% la noi, ci este ceva mai mare.

Tot la fel trebuie incetat cu desavirsire cumulul de functii bugetare (de ex salariu in institut, salariu in universitate, indemnizatie de academician, salariu de merit, plus pensie, plus altele, nu mai vorbesc de baronii din medicina, unde se adauga si clinica, si catedra, si statuia lui Traian). Acest cumul este un jaf in banii publici, care trebuie nu numai stopat, dar si pedepsit. Vinovatii sint sefii de institutii care aproba un astfel de cumul. Nu se pot prevala de legi ("ca e legal!"), intrucit legea (in improprietatea ei) spune totusi: "se poate", dar nu spune "e obligatoriu".

Cea mai elementara pedeapsa pentru acesti manageri este demiterea lor imediata. Sint atitia oameni cinstiti si priceputi in aceasta tara care le pot lua locul oricind.

Este incredibil! (institutul revolutiei)

Este absolut incredibil!

Nu stiam ca Ilie are un institut "al Revolutiei" (desi trebuia sa-mi inchipui!). Este o adinca batjocura: ce sa studieze? Cum a esuat cu Ceausescu si apoi cu restu'?

De cind este "revolutia" o stiinta ce necesita cercetare stiintifica? La ce mai e buna atunci istoria? Cine a acreditat un astfel de institut, si pe ce baza?

Ca si celelalte asa-zise instituturi ale asa-zisei academii: calitatea vietii, politica, socialul, istoria viermilor de matase, studiul pietei de munca, etc, etc.

Nu stiu in baza carei legi Senatul Romaniei atribuie finantare in astfel de cazuri. Curtea constitutionala ar trebui sa se pronunte aici. Exista un buget, intre altele si academia e prinsa acolo, destul de substantial, desi este ilegal, intrucit nu exista niciunde in lume si nu a existat niciodata in istorie oameni care sa fie platiti de stat, adica din bani publici, numai ca sa stea in fotoliu, fara sa li se ceara sa faca nimic, precum academicienii de la Romania. Academiile vestice nu dau nici un fel de indemnizatie, din contra, membrii platesc o cotizatie. Exceptie fac fostele state comuniste (Ungaria, Polonia, etc) si bineinteles Romania. Un astfel de buget, aprobat de parlament, este iarasi un subiect pentru Curtea constitutionala, intrucit incalca drepturile constitutionale la munca, la retributie, la binele si utilitatea publica, etc, etc. E suficienta onoarea pe care o dam

acestor oameni de a face parte dintr-o institutie menita sa aduca onoare intregii natiuni, nu trebuie sa le dam si bani pentru ca ne-ar aduce o astfel de onoare. Acolo unde sint bani nemunciti este in fapt dezonoare.

Eu protestez (finantare)

Eu protestez! Si va invit pe toti sa protestam energic in fata acestui mecanism monstruos care distruge scoala si cercetarea stiintifica romaneasca.

Stiinta si invatamintul nu se fac prin competitie, ci prin cultivare. Produsul lor nu este marfa de piata, nu este nici macar cuantificabil. Stiintele sint diverse, iar banul nu este atit de universal precum il vor economistii. O boala ne macina pervers atunci cind masuram stiinta si produsele ei in bani directi. Cu o astfel de pozitie ajungem sa spunem ca cea mai valoroasa cercetare este aceea care costa cel mai mult. O armata de economisti care nu au facut niciodata bani pe piata libera masoara acum cercetarea stiintifica exclusiv in bani. Pentru a tine piept hirtiilor financiare si administrative institutul meu ar trebui sa se dubleze. Ar trebui sa facem inca un institut la institut, numai pentru a numara cheltuielile si veniturile. Am ajuns sa fim complet deturnati de la misiunea noastra de catre economisti si finantatori. Stiinta nu este o afacere. Cercetarea nu este o afacere. Produsele cercetarii pot fi o baza pentru afaceri, dar asta e complet altceva. Orice poate fi transformat in afacere, dar e altceva. Formula ce tine capul tuturor politicilor stiintifice, in special in Romania: "cercetarea are sarcina sa faca economie, industrie, bani si bogatie" este falsa. Nu se aplica. Nu exista, nu este posibila, nici o realitate, oricit ar fi ea de aberanta si de imposibila, care sa suporte o astfel de formula. Era formula preferata a lui Ceausescu, este formula magica a tuturor politicianilor de stiinta din Romania de dupa Ceausescu. Revolutia de la 1989 a schimbat ceva: a schimbat masiv Romania intr-un rau profund. Orice libertate are un pret, si necesita un sacrificiu. Romanii sint sacrificati pentru libertatea celor sus-pusi de-ai jefui si de-ai ucide. Cercetarea stiintifica, stiinta si invatamintul sint ucise in Romania, pentru ca baronii Romaniei sa aiba libertatea de a jefui si de a ucide stiinta, cercetarea si invatamintul. Cauza profunda a acestui genocid este una pura: simpla placere sadica de a ucide ceva ce nu se poate apara. Este motivatia lui Goebels: de cite ori aud si vad stiinta ai nostri scot pistolul. Unul din capii politicii stiintifice actuale din Romania mi-a confirmat recent binecunoscuta formula ca daca cercetarea nu produce bani atunci n-ar fi buna de nimic. Intr-adevar, cercetarea din Romania produce la ora actuala bani: dar acesti bani sint falsi, sint pe hirtie, in spatele lor nu se afla nici un suport material, nici o cercetare. Cercetarea stiintifica din Romania produce bani si consuma bani, fara ca in acest proces sa existe vreo cercetare. Nu e un cerc vicios, e pur si simplu un cerc gol. Ceea ce face Romania la ora actuala cu cercetarea si finantarea ei este o completa falsificare a amindurora: si a cercetarii, si a banilor. Avem publicatii ISI false, avem rapoarte si proiecte de cercetare false, avem cercetatori si universitari falsi, avem manageri falsi, avem bani falsi, care sint numai pe hirtie. Imaginea triumfalista din expozitii, tirguri, si alte succese si intrari in UE ale cercetarii romanesti sint toate false. Gravitatea acestei boli este ca in loc ca ea sa fie tratata, pacientul este anesteziat. Traim in cercetarea romaneasca intr-o lume halucinanta, o lume de stafii, de cadavre vorbitoare, care chiar si alea sint false. Cu mortii-n fata, cu cadavrele-nainte! Astia sint managerii nostri. E un thriller perfect reusit, politica cercetarii stiintifice in Romania, ce produce ca adevarat groaza, o groaza profunda, reala.

Agreez competitia (am fost catalogat liberal cu pozitii antiliberale)

Agreez competitia, dar vorbeam de stiinta nu de sport. Agreez si ierarhizarile, daca sint posibile. America nu are o cercetare buna pentru ca ea este in competitie, ci pentru ca acolo cercetarea este cultivata. De altfel, stiti probabil ca formula capitala a strategiei de cercetare in America este "intellectual leadership" and "global, military control". Intelectual leadership nu inseamna bani, nici avere, nici carierism. Inseamna chiar ce zice: intelectual. Sint pentru diferente si diferentieri,

mai ales ca ele chiar exista!. Agreez auditul cercetarii, acolo unde exista cercetare. N-am cerut bani multi, am cerut cultivarea stiintei si a cercetarii. Nu sint impotriva performantei, din contra, sint impotriva tuturor piedicilor in calea performantei, printre care se numara si asa-zisa finantare a cercetarii in Romania. Sint de acord cu investitiile in cercetare. In groaza mea, mi-e teama si ca Dvoastra confundati cercetarea cu productia. O alta frica.

Si, in general, nu cred ca avem nevoie sa vorbim si sa scriem din dogma si din doctrina. Avem suficiente fapte in jurul nostru, si minte. In plus, avem si o metoda, metoda stiintifica.

Lucruri particulare (un prieten din America cere sa se stinga lumina la cercetarea din Romania)

Prietenul nostru vorbeste de lucruri particulare: cercetare universitara, in farmacologie, la nivelul asistentului.

Aceasta este o cercetare ambulanta si ambulatorie. Prietenul nostru ne vorbeste de un cercetator ambulant ce face cercetare ambulatorie.

Misiunea principala a universitarilor este educatia, nu cercetarea. Ei sint platiti (adica au un salariu) pentru educatie. Daca nu reusesc sa-si continue cercetarea, se limiteaza la educatia studentilor, si primesc in continuare salariu. Daca dupa un numar de ani tot nu reusesc sa continue cercetarea, atunci nu promoveaza, si chiar isi pot pierde postul de asistent. Universitatea face de obicei un lobby serios pentru ca acesti tineri promitatori sa poata continua cercetarea, sa obtina granturi, astfel incit sa inlocuiasca profesorii care se retrag la pensie. Toate acestea inseamna cultivarea cercetarii, nu competitie.

Afara de universitati, exista pe lumea asta si institute de cercetare. Misiunea lor principala este cercetarea. Aceste institute nu pot fi finantate prin granturi si competitie, deoarece aceasta este o finantare ocazionala si fluctuanta. Daca in urma competitiei nu capata granturi anul asta, institutele ar trebui sa-si inchida portile, iar anul viitor, cind vor capata granturi, sa si le deschida. Aceasta fluctuatie nu face cercetare, face risipa. Desigur ca astfel de institute sint auditate, evaluate, etc, si, in functie de rezultate, se poate decide dezvoltarea, continuarea, reorientarea, diminuarea, desfiintarea, etc. Toate astea inseamna cultivarea cercetarii, nu competitie.

Afara de farmacologie exista pe lumea asta si alte discipline, sau stiinte, sau domenii de cercetare stiintifica. De o larga si foarte mare diversitate. Exista institutii, chiar si universitati, care gestioneaza investitii uriase de echipament de cercetare, cum ar fi de exemplu marile acceleratoare. La astfel de instalatii uriase nu prea poti sa tai apa si sa stingi lumina si sa pleci acasa, deoarece asta ar implica uriase pierderi de investitie. In plus, abandonarea unor planuri de cercetare majore, uneori strategice, asociate de obicei cu aceasta cercetare "mare", ar inseamna alte si alte pierderi. Rezultatele unor astfel de cercetari se finalizeaza in ani buni. Chiar si trecerea de la cercetarea fundamentala la transferul tehnologic pentru un singur item poate necesita, de exemplu, 7-10 ani. Granturile prin competitie nu pot sustine o finantare asa de voluminoasa, pe un interval de timp asa lung. Solutia de finantare este si in acest caz cultivarea unor astfel de cercetari, nu competitionarea lor.

In fine, exista chiar si in USA, posturi permanente in cercetare, chiar si in universitati. Ele vin de obicei cu virsta, si, desigur, cariera de cercetator. Aceste posturi nu sint finantate prin competitia de granturi, ar fi o contradictie chiar in termeni. Ele sint finantate in mod constant, regulat, pe o baza institutionala. Mai totdeauna ele sint asociate cu sarcini educationale, pentru a valorifica, pe de o parte, ca un by-product, experienta de cercetator, si, pe de alta parte, pentru a preveni pierderi asociate cu o eventuala scadere a potentialului de cercetare, oarecum normala cu virsta. Toate astea inseamna cultivarea cu grija a cercetarii, tocmai pentru ca societatea sa profite de ea cit mai mult posibil.

Cam asta ar fi, in mare. Reforma pe care o asteptam in cercetarea stiintifica si in universitati in Romania ar insemna intrarea calma si politicoasa in aceasta stare de normalitate. In nici un caz nu ar fi folositoare o reforma nervoasa, in care sa stingem lumina, sa taiam gazul si sa plecam sa facem cercetare ambulanta in America. Diaspora stiintifica a Romaniei da mai totdeauna sfaturi pripite si relativ limitate. Si deseori este nervoasa. Oare de ce? Daca au reusit atat de bine in America, si sint atat de competitivi si performerii, ii invit la un turnir festiv: sa vina in Romania si sa faca reforma in cercetare si invatamint. O reforma care sa functioneze, consistenta, nu self-contradictorie. Sa se impuna politic prin ideile lor bune in lumea politica a Romaniei, sa ajunga in acest fel ministri de educatie si de cercetare in Romania, si sa treaca apoi la reforma. Cred ca este un challenge suficient de atractiv pentru inaltele lor abilitati competitionale.